

12.9.2002

1642/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Tarkastaja Kristian Holman

POLIISIMIEHEN KIELENKÄYTTÖ

1

KANTELU

A arvostelee 1.7.2002 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Tampereen kihlakunnan poliisiviranomaisten menettelyä ajo-oikeuttaan koskevassa asiassa.

A kertoo, että hänet oli määrätty poliisin liikennevalvonnassa tekemien havaintojen perusteella uuteen kuljettajantutkintoon. A oli valittanut poliisin ajo-oikeusasiassa tekemästä päätöksestä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen, joka oli hylännyt valituksen. Koska A ei ollut suorittanut kuljettajantutkintoa poliisin asettamassa määräajassa, hänet oli määrätty ajokieltoon.

A katsoo, että poliisin tekemät asian käsittelyyn vaikuttaneet havainnot tämän ajotaidosta ovat virheellisiä ja kirjattu häntä loukkaavasti. A pyytää oikeusasiamiestä tutkimaan poliisin menettelyn lainmukaisuuden.

2

SELVITYS

Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen vanhemmat konstaapelit B ja C antoivat asiassa selvityksen ja apulaispoliisipäällikkö - - - antoi asiassa lausunnon. Ne ovat kantelupäätöksen liitteenä.

Olen tutustunut Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen - - - antamaan kuljettajantutkinnon suorittamista koskevaan sekä - - - ajokieltoon määräämistä koskevaan päätöksiin. Tämän lisäksi olen tutustunut Hämeenlinnan hallinto-oikeuden - - - antamaan päätökseen - - - koskien A:n tekemää valitusta kuljettajantutkinnon määräämistä koskevassa asiassa.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Saadun selvityksen mukaan poliisille oli --- tehty ilmoitus henkilöautosta - - - , jonka kuljettajan epäiltiin olevan alkoholin vaikutuksen alainen. Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen poliisipartio oli tavoittanut kyseisen ajoneuvon sekä ajanut jonkin matkaa tämän perässä seuraten tämän ajoa. Poliisipartion kuljettajan ajotaidosta tekemien havaintojen perusteella Tampereen poliisilaitos oli - - - antamallaan päätöksellä määrännyt auton kuljettajan, A:n, suorittamaan tieliikennelain 74 §:n nojalla uuden kuljettajantutkinnon.

A:n ajotaidosta havaintoja tehneessä poliisipartiossa ollut vanhempi konstaapeli C oli 3.9.2001

lähettänyt ajo-oikeusasian ratkaisijalle, ylikonstaapeli D:lle sähköpostiviestin, jossa hän kuvasi A:n ajoa seuraavasti: " *Suoralla tiellä ajo oli heittelevää, auto oli välillä osittain kaistaviivojen päällä. Risteyksissä tilannenopeus suuri ja koukkasi vastapuolen kautta (onneksi ketään ei tullut vastaan), vilkun käyttö noin 300 m ennen risteystä ja aiheutti hämmennystä. Yritimme myös pysäyttää herraa punaisilla valoilla, mutta totesimme tilanteen toivottomaksi*". Tämän lisäksi C totesi viestinsä lopussa seuraavasti: " *En tiedä menikö viesti perille, koska kuulossa oli vikaa ja todennäköisesti jo ymmärryksessäkin. Että semmoinen tapaus. Vanhuus ei tule yksin*".

Kyseisen sähköpostiviestin tulostetta käytettiin Tampereen poliisilaitoksella ja myöhemmin Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa sellaisenaan asian käsittelyyn vaikuttavana materiaalina. Poliisin käsitellessä ajo-oikeusasiaa, kyseistä viestiä A:lle ei ollut näytetty, mutta ylikonstaapeli D:n selviytyksen mukaan A:lle oli käynyt täysin selväksi syy, miksi hänet määrättiin suorittamaan kuljettajantutkinto. A oli saanut jäljennöksen C:n D:lle osoittamasta sähköpostiviestistä Hämeenlinnan hallinto-oikeudesta ajo-oikeusasiasta tekemänsä valituksen käsittelyn yhteydessä.

3.2

Oikeudellinen arviointi

3.2.1

Oikeusohjeet

Poliisilain 2 § edellyttää poliisin toimivan asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnollisuutta edistään. Valtion virkamieslain 14 §:n 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

Lisäksi poliisiasetuksen 13 §:n 2 momentin mukaan poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei poliisin arvo siitä kärsi.

Tieliikennelain 74 §:n mukaan poliisi voi määrätä kuljettajan uuteen kuljettajantutkintoon mm. jos on todennäköistä syytä epäillä, ettei hän ole säilyttänyt ajotaitoaan. Lain 75 §:n 2 momentin 2-kohdan mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja on määrättävä ajokieltoon mm. jos hän ei poliisin asettamassa määräajassa ole suorittanut hyväksytysti uutta kuljettajantutkintoa.

Hallintomenettelylain 15 §:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus antaa selityksensä muiden tekemistä vaatimuksista ja asiassa olevista sellaisista selvityksistä, jotka voivat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Tieliikennelain 106a §:n mukaan muutoksenhausta poliisin antamaan päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaisissa säädetään, jollei toisin erikseen säädetä. Poliisin antama päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 11 §:n 1 momentin mukaan hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee (asianosainen), on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitteleeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

3.2.2

Kannanotto

Kuljettajantutkintoon määrääminen

A on valittanut kuljettajatutkintoon määräämisestä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Hämeenlinnan hallinto-oikeus on - - - antamassaan päätöksessä katsonut, ettei poliisin tekemään kuljettajatutkintoon määräämistä koskevan päätöksen kumoamiseen tai muuttamiseen ole ollut perusteita. A ei ole hakenut päätökseen muutosta. Asia on siten ratkaistu lainvoimaisesti tuomioistuimessa.

Hallinto-oikeus on ratkaissut asian sille lain mukaan kuuluvan harkintavallan nojalla. Asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus olisi ylittänyt harkintavaltansa tai käyttänyt sitä väärin taikka muutoinkaan menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä.

Lainvoiman saaneen hallintopäätöksen voi purkaa ainoastaan korkein hallinto-oikeus sille tehdystä hakemuksesta. Purkamisen edellytyksistä säädetään hallintolainkäyttölain 63 §:ssä. Oikeusasiamiehellä ei ole mahdollisuuksia ottaa kantaa siihen, olisiko purkuhakemuksella menestymisen mahdollisuuksia.

En myöskään katso poliisin menetelleen virheellisesti määrätessään - - - tekemällään päätöksellä A ajokieltoon tieliikennelain 75 §:n nojalla, koska tämä ei ollut poliisin asettamassa määräajassa suorittanut uutta kuljettajatutkintoa.

Sähköpostiviestin sisältö

Sen sijaan vanhemman konstaapelin C:n ylikonstaapelille D:lle 3.9.2001 osoittama sähköpostiviesti antaa aihetta kritiikkiin.

C:n kirjoittamaa viestiä on käytetty Tampereen poliisilaitoksella sekä myöhemmin Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa asian käsittelyyn vaikuttavana aineistona, joten sitä on pidettävä julkisuuslain 5 §:n tarkoittamana viranomaisen asiakirjana. C:n kirjoittama sähköpostikirje ei kuitenkaan käsitäkseni mukaan täytä viranomaisen laatimilta asiakirjoilta edellytetyjä asianmukaisuuden vaatimuksia. Vaikkakin C on selvityksensä mukaan kirjoittanut kirjeen siinä käsityksessä, ettei sitä esitettäisi ulkopuoliselle, mm. poliisilaista ja -asetuksesta ilmenevä asiallisuusvelvoite edellyttää nähdäkseni myös sitä, että poliisimies kirjaa asianmukaisesti myös sellaiset tiedot, joita poliisin henkilöstöön kuulumattomille ei luovuteta. Kysymyksessä on joka tapauksessa ollut virka-asiaan liittyvä ja sen käsittelyyn vaikuttava muu kuin yksityisluonteinen viesti.

Kuuleminen

Saadun selvityksen valossa jää jossakin määrin epäselväksi, kuinka kattavasti A on saanut hallintomenettelylain 15 §:n 1 momentista sekä julkisuuslain 11 §:n 1 momentista ilmenevällä tavalla tiedon kyseisen asiakirjan sisällöstä poliisin kuullessa häntä. Apulaispoliisipäällikön lausunnossa todetaan, että päätöstä tehtäessä käytiin hyvin tarkasti läpi poliisin sähköpostiviestissä mainitut asiat, jotka A kuitenkin kiisti. Tampereen poliisilaitokselta saatu selvitys on siten osittain ristiriidassa sen kanssa mitä A on kertonut asiasta. Lisäselvitystä ei käsitykseni mukaan ole saatavissa. Kiistatonta kuitenkin on, että A ei ole saanut asiansa poliisikäsittelyn yhteydessä nähtäväkseen C:n laatimaa häntä koskevaa asiakirjaa.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on päätöksessään todennut, että poliisilaitoksen olisi tullut varata A:lle tilaisuus tutustua poliisipartion raporttiin ja antaa selitys sen johdosta ennen päätöksen tekemistä. Tyydyn tässä yhteydessä ainoastaan viittaamaan hallinto-oikeuden päätöksessä lausuttuun. Totean tämän lisäksi kuitenkin asianosaisen kuulemisen olevan yksi keskeisimmistä perustuslaisa turvatun hyvän hallinnon periaatteista ja että hallintomenettelylain 15 §:n lähtökohtana on, että asian ratkaisuun vaikuttavan aineiston pitää olla esitettävissä asianosaiselle.

3.3

Toimenpiteet

Kiinnitän vanhemman konstaapelin C:n huomiota vastaisen varalle siihen, että poliisimiehen tulee virkatehtävissään noudattaa tilanteesta riippumatta asiallista kielenkäyttöä.

Kiinnitän lisäksi Tampereen poliisilaitoksen huomiota asianosaisen oikeuteen tutustua asiaansa koskeviin vaatimuksiin ja selvityksiin hallintomenettelylain 15 §:ssä tarkoitetun kuulemisen yhteydessä.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennökset tästä päätöksestäni vanhemmalle konstaapelille C:lle sekä Tampereen kihlakunnan poliisilaitokselle.

Muilta osin kantelu ei anna minulle aihetta toimenpiteisiin.

Kantelukirjoituksen liitteet palautetaan oheisena.